

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Соколовського Дениса Вікторовича «Адміністративно-правове забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії»,
що подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» (галузь знань 08 «Право»)**

Дисертація Соколовського Дениса Вікторовича «Адміністративно-правове забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право») виконана на кафедрі адміністративно-правових дисциплін факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності НПУ Донецького державного університету внутрішніх справ. Тема відповідає науковому напрямку «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» в межах спеціальності 081 «Право».

Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Соколовського Дениса Вікторовича «Адміністративно-правове забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії» підготовлений за результатами попереднього обговорення зазначеної дисертації та публічної презентації Соколовського Д.В. наукових результатів зазначеної роботи, яке відбулося 16 березня 2026 року на засіданні кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності НПУ Донецького державного університету внутрішніх справ

Рецензенти:

1) завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності НПУ Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор філософії з права Умрихіна І.О.;

2) доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності НПУ Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор філософії з права, доцент Кіблик Д.В.

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Сучасний етап розвитку паливно-енергетичного комплексу України характеризується глибокими структурними трансформаціями, зумовленими необхідністю забезпечення енергетичної незалежності держави, підвищення стійкості енергосистеми та виконання міжнародних зобов'язань у межах реалізації політики «Європейського зеленого курсу». Водночас, повномасштабне вторгнення російської федерації 24 лютого 2022 року суттєво

змінити пріоритети розвитку галузі, актуалізувавши безпековий вимір функціонування енергетики. Масовані атаки на об'єкти магістральної генерації призвели до втрати значної частини генеруючих потужностей (зокрема, близько 93 % теплової та 59 % гідрогенерації, що загалом становить близько 9 ГВт), що, у свою чергу, зумовило необхідність переходу до децентралізованої моделі енергозабезпечення та прискореного розвитку відновлюваних джерел енергії (ВДЕ), серед яких сонячна енергетика посідає провідне місце.

Додаткову актуальність обраної тематики зумовлюють статистичні показники розвитку галузі. Так, станом на кінець 2021 року, за даними Міністерства енергетики України, встановлена потужність сонячних електростанцій (СЕС) становила майже 7000 МВт (без урахування 407,9 МВт на тимчасово окупованих територіях), що забезпечувало близько 7,5 % загального обсягу генерації електроенергії. Водночас руйнування об'єктів критичної інфраструктури виявило вразливість централізованої моделі управління енергетикою, довівши, що сонячна генерація виконує не лише екологічну, а й стратегічну функцію, виступаючи важливим елементом забезпечення національної безпеки.

Попри значний потенціал розвитку та перспективність повоєнної відбудови енергетики на засадах ВДЕ, практична реалізація проєктів у сфері сонячної енергетики супроводжується низкою системних проблем адміністративно-правового характеру. Зокрема, потребують удосконалення фінансово-правові засади інвестування, механізми страхування генеруючих потужностей, забезпечення стабільності розрахунків за «зеленим» тарифом, а також питання податкового регулювання. Крім того, існують істотні правові бар'єри у процедурах надання земельних ділянок, ліцензування діяльності та приєднання до електричних мереж, що стримує інвестиційну активність у галузі.

Окрему групу проблем становить недосконалість інституційного забезпечення та розмежування повноважень суб'єктів публічного адміністрування у цій сфері. Відсутність чітко визначених механізмів державного контролю, а також узгодженої взаємодії між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування призводить до виникнення практичних колізій. Зокрема, поширеними є випадки встановлення сонячних установок у межах житлової забудови з порушенням технічних, містобудівних та екологічних вимог, що актуалізує питання юридичної відповідальності та ефективності контрольних процедур у цій сфері.

Теоретико-методологічні засади адміністративно-правового регулювання енергетики були предметом наукових досліджень таких учених, як В. Б. Авер'янов, О. О. Бандурка, В. М. Бевзенко, А. І. Берlach, Ю. П. Битяк, В. В. Галунько, О. Н. Гумін, Т. О. Гуржій, П. В. Діхтієвський, Ж. В. Завальна, Р. В. Ігонін, І. О. Ієрусалімова, Т. О. Коломоєць, А. Т. Комзюк, В. К. Колпаков, В. В. Коробченко, О. В. Кузьменко, В. І. Курило, І. О. Личенко, Р. С. Мельник, О. В. Сердюченко, Н. І. Скорейко, С. Г. Стеценко, О. В. Стукаленко, Є. В. Пряхін, Ю. Ю. Чуприна, В. К. Шкарупа, М. К. Якимчук, Х. П. Ярмачі та інші.

Окремі аспекти правового забезпечення відновлювальних джерел енергії та функціонування механізмів публічного управління в енергетичній сфері досліджували Г. І. Балюк, О. І. Безпалова, Г. В. Берlach, Ю. В. Ващенко, М. Ю. Веселов, Ю. Л. Власов, О. А. Гетьман, М. О. Дейнега, Ф. Ю. Зеккер, В. В. Коробкін, М. В. Коваль, Ю. О. Корольов, О. В. Коротюк, П. Г. Лахно, Х. М. Марич, В. І. Олещенко, С. О. Павлига, С. В. Петков, С. Ю. Селівестров, О. С. Соболев, Ю. С. Шемчушенко, Н. В. Шинкарук, І. М. Шопіна, О. С. Штода та інші.

Водночас, комплексні наукові дослідження, що поєднують адміністративно-правовий, безпековий та муніципальний аспекти розвитку сонячної енергетики, а також враховують правовий статус «активних споживачів» (prosumers) в умовах воєнного стану, на сьогодні залишаються недостатньо розробленими.

Таким чином, викладене свідчить про актуальність і науково-практичну значущість обраної теми дослідження, зумовлює доцільність комплексного аналізу адміністративно-правового забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії, а також розроблення теоретично обґрунтованих і практично орієнтованих пропозицій щодо вдосконалення відповідного законодавства та механізмів публічного адміністрування у зазначеній сфері.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Обрана тема дисертаційної роботи безпосередньо пов'язана з виконанням завдань Енергетичної стратегії України на період до 2050 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2023 р. № 373-р. У Стратегії визначено курс на досягнення кліматичної нейтральності («Net Zero») та розвиток безвуглецевої енергетики, де сонячна генерація розглядається як один із базових елементів енергетичної незалежності та безпеки держави. Дослідження, також відповідає Національному плану з енергетики та клімату, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 січня 2026 р. № 3 та Національному плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року, затвердженого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 р. № 761-р. Тема роботи узгоджується із завданнями Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020, зокрема в аспекті захисту критичної інфраструктури та переходу до стійких енергетичних моделей в умовах воєнного стану.

2. Наукова новизна, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших досліджень, у якому комплексно, в умовах сучасних безпекових викликів та воєнного стану, розкрито зміст та особливості адміністративно-правового забезпечення відносин у сфері сонячної енергетики. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем,

основними з яких є такі:

Уперше:

- визначено об'єкт адміністративно-правового забезпечення у сфері сонячної енергетики як складну систему суспільних відносин, що виникають у процесі публічного управління та реалізації інтересів держави щодо енергетичної незалежності, а також приватних інтересів суб'єктів господарювання щодо виробництва й продажу електроенергії;
- сформульовано та обґрунтовано концепцію «енергетичного паска безпеки», що базується на адміністративно-правовому стимулюванні розосередженої сонячної генерації як стратегічного інструменту забезпечення автономності громад та об'єктів критичної інфраструктури в умовах воєнних загроз;
- запропоновано впровадження у нормативно-правовий обіг уніфікованого терміна «сонячна електроенергія», що дозволить усунути правові колізії при ідентифікації джерела генерації та спростити процедури адміністративного регулювання ринку;
- виявлено та класифіковано основні бар'єри розвитку галузі, диференційовані на правові (процедурна недосконалість приєднання), інституційні (низька спроможність муніципалітетів) та фінансові (заборгованість держави), що дозволило виробити точкові рекомендації щодо їх подолання.

Удосконалено:

- розуміння адміністративно-правового режиму у сфері сонячної енергетики, який в умовах воєнного стану трансформувався від суто «стимулюючого» (базованого на економічних преференціях) до «безпекового», де пріоритетом публічного адміністрування стає фізична та технічна стійкість об'єктів генерації;
- зміст управлінської діяльності органів місцевого самоврядування у сфері енергоефективності; доведено необхідність переходу від декларативного стратегічного планування до обов'язкового бюджетного забезпечення муніципальних енергетичних програм (на прикладі аналізу досвіду Житомира та Кропивницького);
- підходи до здійснення державного контролю та нагляду, де обґрунтовано перехід до ризико-орієнтованої моделі, що передбачає мінімізацію адміністративного тиску на доброчесних виробників при посиленні моніторингу безпекових аспектів експлуатації СЕС;
- механізми гармонізації українського енергетичного права з нормами ЄС, зокрема в частині правового статусу «активних споживачів» (prosumers) та впровадження системи Net Billing як фінансово-правової альтернативи застарілому «зеленому тарифу».

Набули подальшого розвитку:

- положення щодо децентралізації енергетичної системи України як ключового елемента національної безпеки, що вимагає перегляду повноважень місцевих рад у частині розпорядження земельними ресурсами для потреб відновлюваної енергетики;

- концепція публічного управління у сфері відновлюваних джерел енергії через призму сервісно-орієнтованого підходу, де держава виступає не лише регулятором, а й гарантом інвестиційної стабільності та технічного супроводу суб'єктів господарювання;

- аргументація щодо необхідності спрощення дозвільних та погоджувальних процедур для об'єктів сонячної генерації, що мають статус критичної інфраструктури, у період повоєнної відбудови держави.

Достовірність отриманих наукових результатів. Викладені в дисертації наукові висновки, положення і рекомендації є обґрунтованими, базуються на ретельному аналізі літератури з тематики дослідження та узагальненні практики застосування національного законодавства (усього – 243 найменування).

В якості методологічної основи дисертаційного дослідження дисертантом визначено сукупність загальнонаукових та спеціально-юридичних методів наукового пізнання, застосування яких забезпечило комплексний та системний аналіз адміністративно-правового забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії в умовах трансформації енергетичної безпеки України. Зокрема, діалектичний метод використано для дослідження розвитку правового регулювання у сфері сонячної енергетики в умовах воєнного стану та переходу від стимулюючої до безпеково орієнтованої моделі державної політики. Порівняльно-правовий метод застосовано під час аналізу зарубіжного досвіду адміністративно-правового забезпечення енергетичної безпеки (зокрема США, Китаю та країн ЄС) з метою виявлення можливостей імплементації ефективних правових моделей у національне законодавство (розділ 3). За допомогою логіко-семантичного методу уточнено та сформульовано категорійний апарат дослідження, зокрема визначення понять: «адміністративно-правове забезпечення у сфері сонячної енергетики», «суб'єкти публічного адміністрування у сфері енергетичної безпеки», «об'єкти сонячної енергетики як елементи критичної інфраструктури», «фінансово-правове регулювання у сфері сонячної енергетики» (підрозділи 1.2, 2.2, 2.3). Формально-юридичний метод та метод документального аналізу використано для дослідження норм національного законодавства у сфері енергетики, відновлюваних джерел енергії, критичної інфраструктури та національної безпеки, а також для визначення змісту адміністративно-правових режимів і механізмів державного регулювання (розділи 1–2). За допомогою системно-структурного методу охарактеризовано систему суб'єктів адміністративно-правового регулювання забезпечення енергетичної безпеки, визначено їх ієрархію, функціональне призначення та взаємозв'язки (підрозділ 2.1). Метод класифікації та групування застосовано для систематизації принципів адміністративно-правового регулювання у сфері сонячної енергетики та розподілу їх за рівнями дії (підрозділ 1.3). Метод прогнозування використано для обґрунтування перспективних напрямів розвитку законодавства, цифровізації енергетичної сфери (Smart Grid, блокчейн, цифрові реєстри), а також удосконалення фінансово-правових механізмів стимулювання сонячної генерації (розділ 3). Статистичний метод

використано під час аналізу кількісних показників розвитку сонячної енергетики, зокрема обсягів встановлених потужностей, частки у структурі генерації та впливу воєнних дій на функціонування енергосистеми України (підрозділ 1.1).

Виклад результатів дослідження здійснено на належному науково-методичному рівні із застосуванням механізмів та засобів спеціальної юридичної термінології. Наукові положення та рекомендації є достатньо аргументованими, базуються на ґрунтовному аналізі доктринальних джерел у сфері адміністративного права, поглядів та аргументів вчених-юристів, нормативно-правових актів, статистичних даних.

Дисертація написана грамотно, оформлена згідно з чинними вимогами, передбаченими Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44. Оформлення дисертації відповідає вимогам, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 № 40). Мовностилістична культура роботи досить висока. Список використаних літературних джерел, а також посилання на них у тексті дисертації зроблено з дотриманням вимог.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес у:

- *науково-дослідній діяльності* – для подальшого розвитку теоретичних засад адміністративно-правового забезпечення енергетичної безпеки, а також дослідження правових аспектів функціонування відновлюваних джерел енергії, зокрема сонячної генерації;

- *нормотворчій діяльності* – для вдосконалення чинного законодавства України у сфері енергетики та відновлюваних джерел енергії, зокрема Законів України «Про альтернативні джерела енергії», «Про ринок електричної енергії», а також нормативно-правових актів, що регламентують функціонування критичної інфраструктури, фінансово-правові механізми стимулювання та адміністративні процедури у сфері сонячної енергетики;

- *правозастосовній діяльності* органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів публічного адміністрування – під час реалізації повноважень у сфері регулювання, контролю, нагляду та координації діяльності суб'єктів сонячної енергетики, а також забезпечення стійкості енергетичної інфраструктури в умовах воєнного стану;

- *освітньому процесі* – під час викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Актуальні питання адміністративного права та процесу», а також при підготовці лекцій і навчальних посібників із цих дисциплін.

3. Наукові публікації, у яких висвітлено основні результати дисертаційного дослідження, та повнота їх опублікування.

Основні наукові результати дисертації Соколовського Дениса Вікторовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії» викладено у 11 публікаціях: 4 наукових статтях, опублікованих у виданнях, що визначені як фахові з юридичних дисциплін, а також у 7 тезах доповідей на науково-практичних конференціях, які розкривають основний зміст дисертації, серед яких:

1. Юрах В.М., Соколовський Д.В. Стан правового регулювання виробництва та реалізації сонячної енергії. *Наукові записки*: Серія Право. 2022. Випуск № 13. С. 214-218. URL: DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2022-13-1> (Особистий внесок здобувача: надано пропозиції щодо уніфікації державно-правового впливу на галузь виробництва сонячної енергії та її реалізації).

2. Юрах В.М., Соколовський Д.В. Особливості здійснення адміністративного нагляду та контролю у сфері сонячної енергетики органами місцевого самоврядування. *Науковий вісник УжНУ*. Серія «Право». 2024. № 85 (ч. 3). С. 193-198. URL: DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.3.30> (Особистий внесок здобувача: виокремлено недоліки Закону України «Про альтернативні джерела енергії», пов'язані з відсутністю згадки про органи місцевого самоврядування та їхньою роллю у сфері відновлювальної енергетики).

3. Соколовський Д.В. Система, повноваження та функції органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері сонячної енергетики. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2025. Вип. 2. С. 144-149. URL: DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2025.2.24>

4. Соколовський Д.В. Адміністративно-правовий режим виробництва та реалізації сонячної електроенергії в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2025. №77. С. 123-127. URL: DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-1745.2025.77.25>

5. Соколовський Д. В. Система, повноваження та функції органів місцевого самоврядування у сфері сонячної енергетики. Приватно – правові та публічно – правові відносини: проблеми теорії та практики: збірник наукових статей, тез доповідей та повідомлень за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції (6 жовтня 2023 р., Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький). Кропивницький, 2023 р. С. 352-356.

6. Соколовський Д.В. Формування правосвідомості ефективного та раціонального енергоспоживання та енергозбереження. Актуальні питання підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони в умовах війни: збірник наукових статей, тез доповідей та повідомлень за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції (19.04.2024 р., Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький). Кропивницький, 2024 р. С. 958-964.

7. Соколовський Д.В. Адміністративно-правове забезпечення розвитку сонячної енергетики України. Приватно – правові та публічно – правові відносини: модернізація в умовах воєнного стану: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (18 жовтня 2024 р., Донецький

державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький). Кропивницький, 2024. С. 397-400.

8. Соколовський Д.В. Роль кредитування у розвитку сонячної енергетики. Сталий розвиток економіки, фінансів, обліку та права: виклики сучасності та інноваційні підходи: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (18 червня 2025 р., м. Кременчук) на базі Центру фінансово-економічних наукових досліджень, м. Кременчук. С. 92-97.

9. Соколовський Д.В. Європейський досвід застосування зелених сертифікатів у сфері сонячної енергетики: Український соціум: соціально-гуманітарний аналіз сучасності та прогноз майбутнього: матеріали XXIX Всеукраїнської науково-практичної конференції (30 вересня 2025 р., Харків) Харків, 2025. С. 6-9.

10. Соколовський Д.В. Зелений тариф, як складова механізму фінансово-правового-регулювання у сфері сонячної енергетики. Наука, освіта і технології: сучасний стан і вектори розвитку: Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (2 серпня 2025 р., Ізмаїл) Ізмаїл, 2025 р. С. 46-51.

11. Соколовський Д.В. Проблеми розвитку адміністративно-правового регулювання сонячної енергетики: законодавчий аспект. Інтеграція науки, освіти та суспільства: виклики, інновації, перспективи розвитку: Збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (6 серпня 2025 р., м. Рівне) Рівне, 2025. С. 44-48.

Зазначені публікації містять належне обґрунтування отриманих наукових результатів, опубліковані у виданнях, кількість та рівень яких відповідає встановленим вимогам, характеризуються повнотою викладу матеріалів дисертації, опубліковані у різних випусках (номерах) наукових періодичних видань. Серед наведених публікацій немає таких, в яких повторюються наукові результати, опубліковані раніше в інших наукових публікаціях, що вже зараховані за темою дисертації. Опублікування результатів дисертації Соколовського Д.В. на тему «Адміністративно-правове забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії» відповідає вимогам, встановленим п. 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Загальний висновок

Представлена дисертаційна робота Соколовського Д.В. на тему «Адміністративно-правове забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії» є завершеною працею, сформульовані у ній наукові результати містять елементи наукової новизни, які мають теоретичне і практичне значення для науки адміністративного права.

Дисертаційне дослідження відповідає вимогам Порядку підготовки

здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, освітньо-науковій програмі «Право» ДонДУВС. Автор дисертації – Соколовський Денис Вікторович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

**Головуючий міжкафедрального семінару
на базі кафедри адміністративно-правових
дисциплін факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності НПУ
начальник відділу організації
наукової діяльності
доктор юридичних наук, доцент**

Ганна БУГА

23 березня 2025 року

Підпис начальника відділу організації наукової діяльності, доктора юридичних наук, доцента Ганни Буги засвідчую.

**Т.в.о. начальника відділу
документування службової діяльності**

Вікторія МЕЛЬНИК